



---

## Rekrutteringsudfordringer i servicebranchen

**Inden for de kommende 10 til 15 år kan der være udsigt til, at branchen mister medarbejdere med en teknisk og praktisk forståelse. Det skyldes, at mange af branchens faglærte medarbejdere i gruppen 50+ har en teknisk uddannelse. Servicebranchen har historisk set primært fastholdt medarbejdere i alderen 30+, mens medarbejdere i alderen 18 til 24 år ikke ser ud til at blive i branchen. Samtidig kan branchen blive ramt af en generel tendens på arbejdsmarkedet til at flere og flere tager videregående uddannelser.**

Statistisk portræt af branchens medarbejdere som fundament for kampagne

### 1. Indkredsning af branchens medarbejdere og rekrutteringsudfordringer

Som grundlag for fremtidige aktiviteter har DI Service søgt at tegne et portræt af branchens medarbejdere og undersøgt, hvilke rekrutteringsudfordringer branchen med en vis sandsynlighed går i møde. Derfor tegnes der i dette notat et portræt af branchens medarbejdere, ligesom følgende spørgsmål søges besvarede:

- Hvor stor er rekrutteringsudfordringen på sigt?
- Er der særlige grupper, der skal sættes på (unge, ældre, ufaglærte, faglærte osv.)?
- Hvilke jobfunktioner er der særligt mangel på?

Tal fra Danmarks Statistik og PensionDanmark

For at svare på disse spørgsmål anvendes data fra Danmarks Statistiks forskeradgang og fra PensionDanmark. Tallene fra PensionDanmark beskriver de medarbejdere, der er ansat på en overenskomst inden for serviceområdet, der administreres af PensionDanmark. Tallene fra PensionDanmark er inddraget, fordi de viser udviklingen i medarbejderskaren hos de servicevirksomheder, der har tiltrådt en overenskomst hos enten Dansk Industri eller Dansk Erhverv.

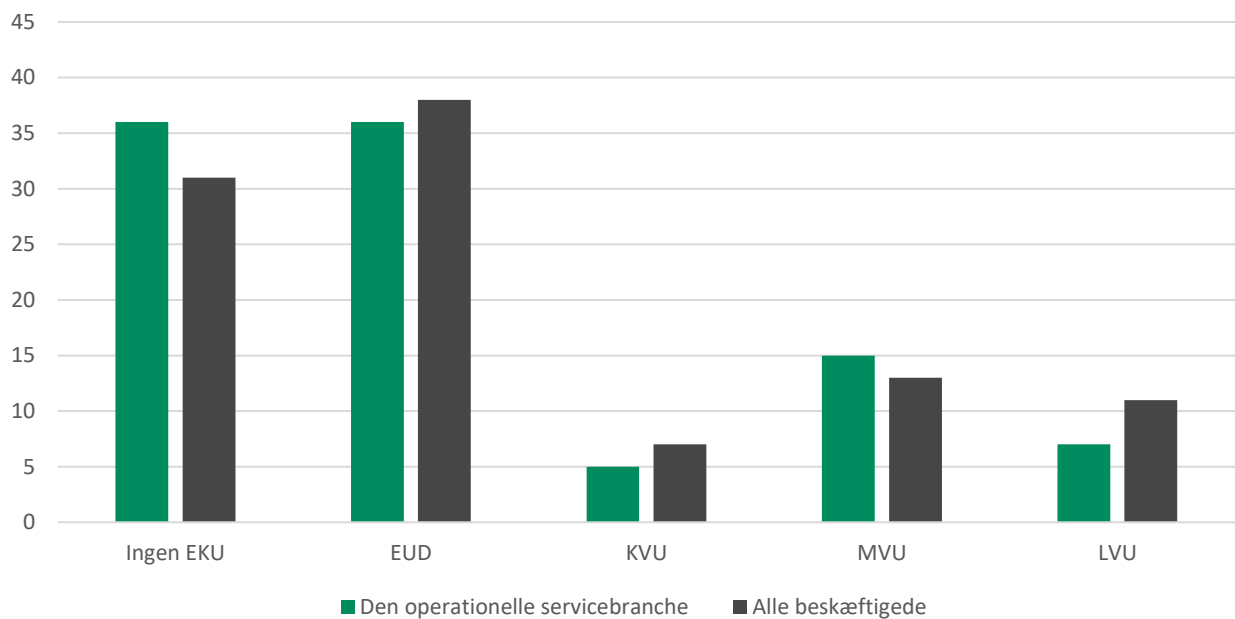
## 2. Hvem er branchens medarbejdere i dag?

### 2.1 Uddannelsesniveau og alder

**Flest faglærte og ufaglærte**

I 4. kvartal 2018 var godt 226.000 lønmodtagere beskæftigede i den private servicesektor.<sup>1</sup> Flertallet af medarbejderne i servicebranchen er ufaglærte eller faglærte. Samlet set er 36 pct. af medarbejderne ufaglærte. 36 pct. af medarbejderne er faglærte, mens der i den resterende andel er flest medarbejdere med en mellemlang videregående uddannelse.<sup>2</sup>

**Tabel 1: Uddannelsesniveau hos branchens medarbejdere**



Anm.: EKU=erhvervskompetencegivende uddannelse; EUD=erhvervsfaglige praktik og hovedforløb; KVV=kort videregående uddannelse; MVU= mellemlang videregående uddannelse; LVU=lang videregående uddannelse. Ud af de godt 2,4 millioner 18-66 årige, som var i beskæftigelse, er udeladt godt 80.000 personer med ukendt uddannelsesbaggrund. Kilde: Servicebranchens Årsrapport 2019.

**Jævn aldersfordeling samt mange med udenlandsk oprindelse**

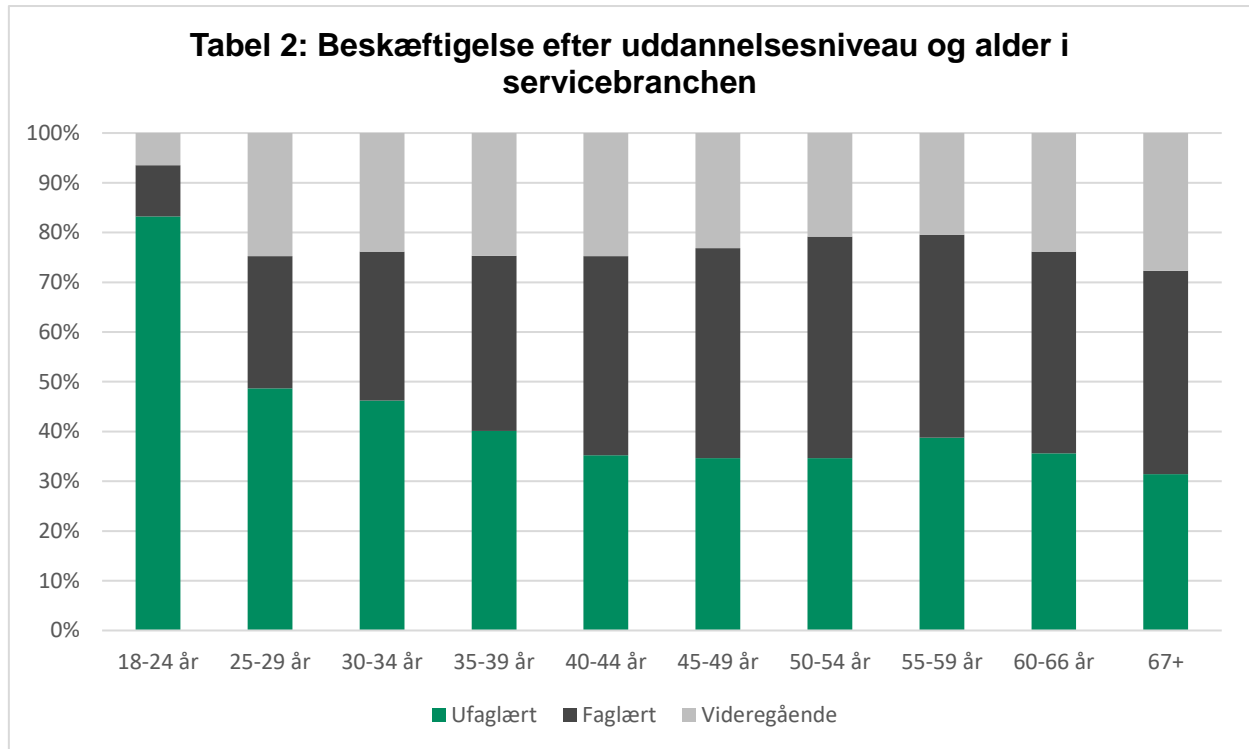
Aldersfordelingen på medarbejderne i branchen er generelt jævn fra 25-årsalderen til 54-årsalderen. Der er dog en svag tendens til, at der er lidt flere yngre i alderen 18-24 år (14 pct.) og færre personer over 55 år. Denne aldersfordeling flugter stort set med hele arbejdsmarkedet.

Godt hver fjerde af branchens medarbejdere er af udenlandsk oprindelse. En del af de vestlige og ikke-vestlige indvandrere, kan være

<sup>1</sup> DI og Danmarks Statistik

<sup>2</sup> Servicebranchens årsrapport 2019, maj 2019, link: <https://www.danskindustri.dk/brancher/di-service/analysearkiv/brancheanalyser/2018/servicebranchens-arsrapport-2018/>

repræsenteret i gruppen af ufaglærte.<sup>3</sup> Det er dog uvist, hvor mange. Desuden har en tidligere analyse vist, at servicebranchen er god til at åbne døren for personer på kanten af arbejdsmarkedet.<sup>4</sup>



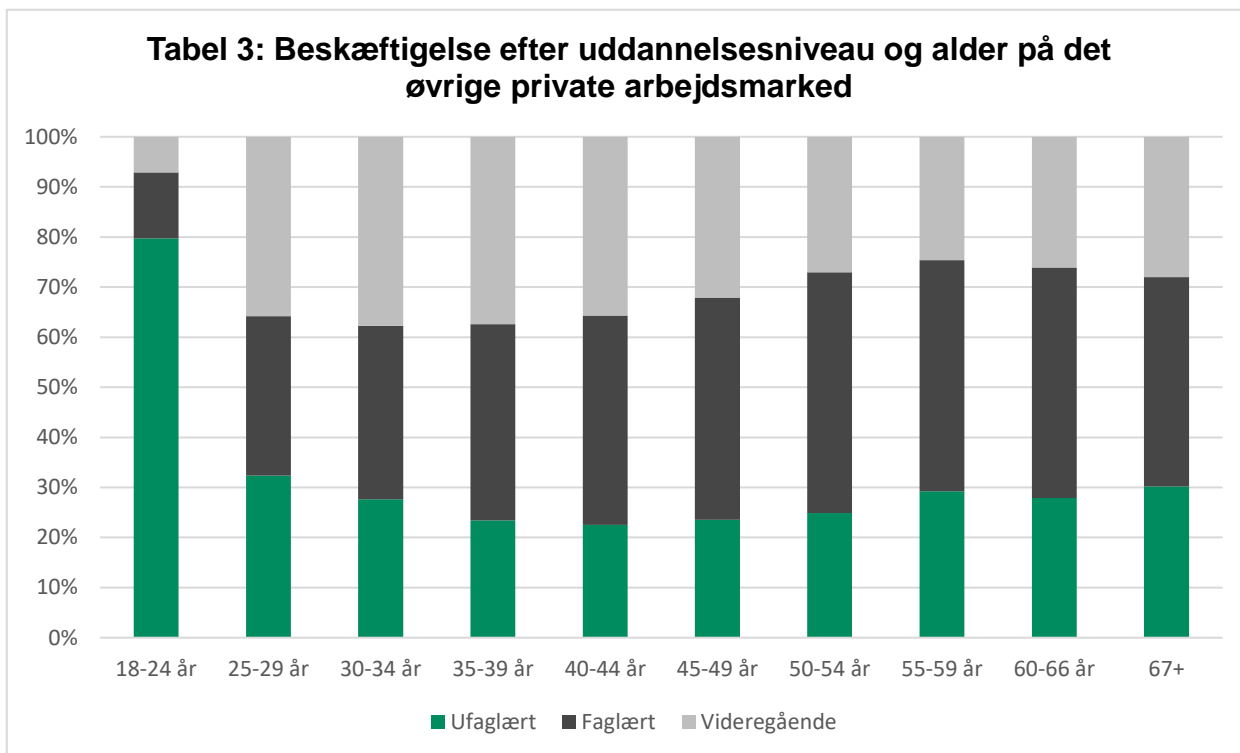
Kilde: Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS), Danmarks Statistik 2016.

**Branchens faglærte er over 40 år**

Andelen af faglærte i servicebranchen var i 2016 højest blandt medarbejdere over 40 år. Sammenligner man servicebranchen med det øvrige private arbejdsmarked, kan man se en relativ høj andel af ufaglærte i servicebranchen, ligesom der er lidt flere faglærte i alle aldersgrupper på det øvrige private arbejdsmarked.

<sup>3</sup> Kilde: Servicebranchens Årsrapport 2018

<sup>4</sup> *Mere end hver 5. medarbejder i servicebranchen kommer fra offentlig forsørgelse*, DI analyse, november 2018, link: <https://www.danskindustri.dk/arkiv/analyser/2018/11/mere-end-hver-5.-medarbejder-i-servicesektoren-kommer-fra-offentlig-forsorgelse/>



Kilde: Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS), Danmarks Statistik 2016.

Den forholdsvis høje alder blandt servicebranchens faglærte kan være udtryk for, at den faglærte arbejdskraft i branchen kommer med en erhvervsuddannelse fra andre brancher.

**Flest medarbejdere med en baggrund inden for kontor, handel samt social- og sundhed**

Servicebranchens virksomheder benytter sig af medarbejdere med forskelligartede erhvervsuddannelser i bagagen. De mest udbredte enkeltuddannelser i branchen findes inden for detailhandel, kontor samt social- og sundhed. Sammenlignet med det øvrige private arbejdsmarked er andelen af medarbejdere med social- og sundhedsuddannelsen høj i servicebranchen. Det skyldes sandsynligvis, at opgørelsen ikke omfatter det offentlige arbejdsmarked.

Desuden er andelen af medarbejdere med erhvervsuddannelser inden for gastronomi høj sammenlignet med andelen på det øvrige private arbejdsmarked. Det gælder til en vis grad også medarbejdere med uddannelser inden for det tekniske og mekaniske område samt byggeri.

**Derudover relativt få med branchespecifikke uddannelser**

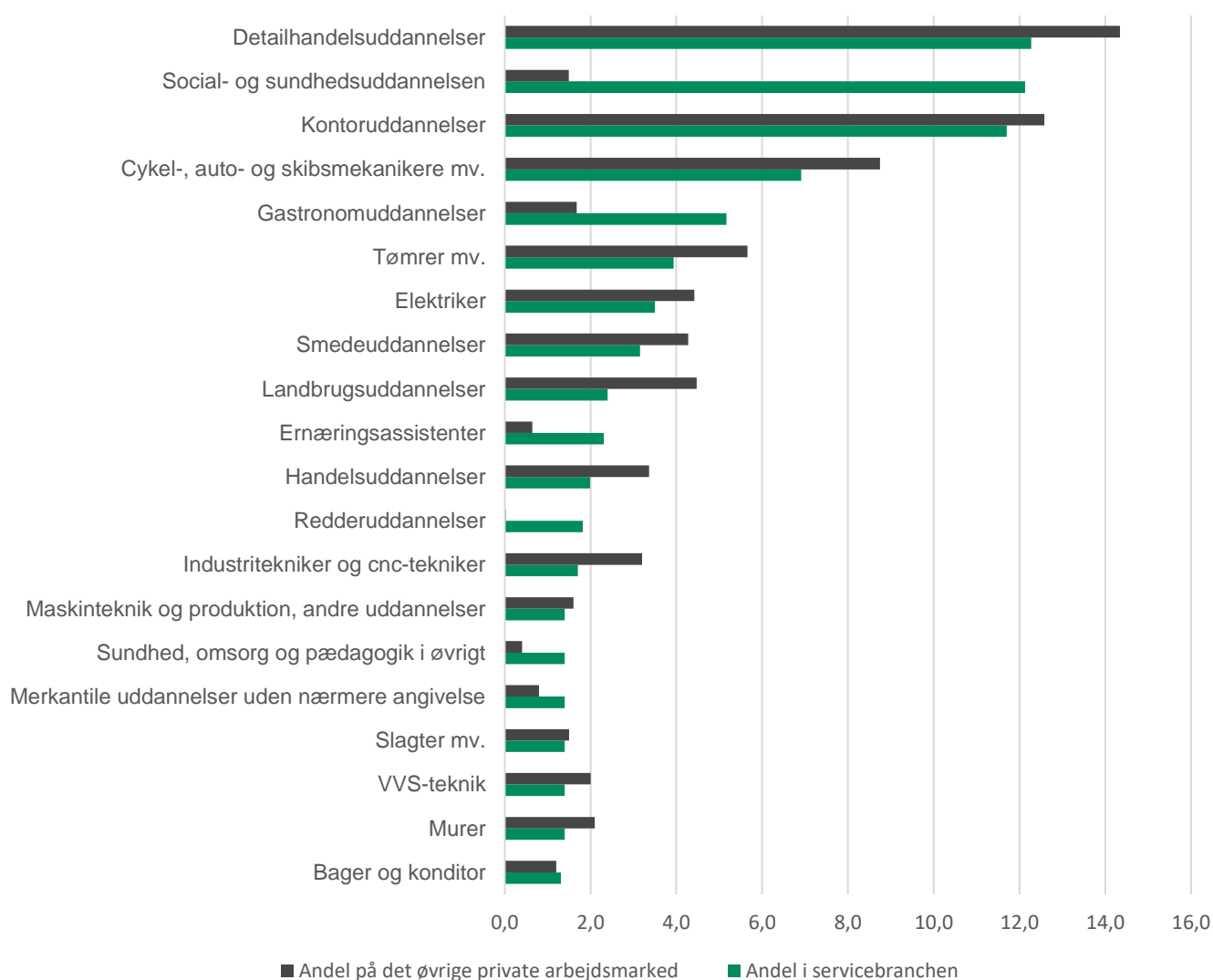
Andelen af medarbejdere med branchespecifikke uddannelser er lav. Eksempelvis er 0,6 pct. af branchens medarbejdere uddannet som serviceassistent, mens det tilsvarende tal for det øvrige private arbejdsmarked er 0,06 pct. Dette kan skyldes, at uddannelsen er relativt ny sammenlignet med nogle af de øvrige uddannelser.

**Stor mangfoldighed af uddannelser hos branchens medarbejdere**

Generelt er servicebranchen karakteriseret ved at have en medarbejdere med mange forskellige typer erhvervsuddannelser. Det skyldes sandsynligvis, at branchen består af en række forskellige underbrancher eller segmenter med forskellige behov for arbejdskraft.

I tabel 4 ses en oversigt over de 20 mest udbredte erhvervsuddannelsesfaglige baggrunde i branchen sammenlignet med det øvrige private arbejdsmarked. Der er ikke foretaget en lignende sammenligning mellem servicebranchen og andre brancher, f.eks. fremstilling eller transport.

**Tabel 4: Andelen af top 20-uddannelsesbaggrunde i servicebranchen sammenlignet med andelen på det private arbejdsmarked (i pct)**



Kilde: Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS), Danmarks Statistik 2016.

**Nogle faglærte finder beskæftigelse uden for deres fag**

**Servicebranchen fastholder de lidt ældre medarbejdere**

Oversigten viser medarbejdernes højeste, fuldførte uddannelse. Den viser ikke, om medarbejderne anvender uddannelsen og kompetencerne i den jobfunktion, som de udfører i dag – ligesom den heller ikke viser, om de faglærte arbejder i deres fags hovedbranche.

**2.2 Fastholdelse af medarbejdere i servicebranchen**

Zoomes der ind på medarbejderne i den overenskomstdækkede del af branchen, lader det til, at sandsynligheden for, at medarbejderne bliver i branchen, stiger i takt med deres alder.

Nedenstående figur viser fastholdelsesprocenten inden for de forskellige aldersgrupper efter en længere årrække. De tager udgangspunkt i to bestande af medarbejdere, som PensionDanmark har fulgt i perioderne 2000 til 2018 og perioden 2010 til 2018.

Sammenholdes fastholdelsesprocenten for de to perioder, ses en øget tendens til, at medarbejderne bliver i branchen, når de når en vis alder. Godt en fjerdedel af de medarbejdere, der var 30-34 år i 2010, er fortsat i branchen i 2018. Det ser desuden ud til, at branchen historisk har haft en smule sværere ved at fastholde de yngre medarbejdere.

**Tabel 5: Fastholdelsesprocenter over en 8-årig periode.**

Fastholdelse af branchens medarbejdere i andele inden for hver alderskategori

<b>Alder i 2010</b>	<b>Alder i 2018</b>	<b>2010-2018</b>	<b>2000-2008</b>
18-19 år	26-27 år	8	9
20-24 år	28-32 år	11	10
25-29 år	33-37 år	19	16
30-34 år	38-42 år	27	23
35-39 år	43-47 år	31	27
40-44 år	48-52 år	33	30
45-49 år	53-57 år	32	30

Kilde: PensionDanmark

PensionDanmark har også undersøgt, hvor de medarbejdere i branchen, som havde pensionsindbetalinger i marts 2019, kommer fra. Denne undersøgelse viser, at sandsynligheden for, at medarbejderne kommer fra en anden virksomhed i servicebranchen, stiger jo ældre de er. Det kan skyldes flere faktorer eksempelvis netværk i branchen, tilegning af branchespecifikke kompetencer og virksomhedernes fastholdelse af medarbejderne.

**En lille andel af branchens medarbejdere kommer fra byggeriet**

Samlet set kommer kun 6 pct. af 2019-gruppen af medarbejdere fra byggeriet. På nuværende tidspunkt er der travlt i byggeriet, og derfor kan dette billede have ændret sig over tid. Der kan muligvis være et potentiale i at rekruttere faglærte i byggeriet. Den største andel af 2019-gruppen, i alt 45 pct., kommer fra brancher, der er ukendte for PensionDanmark. Det kan skyldes, at der er tale om udenlandske medarbejdere, ledige eller personer fra uorganiserede virksomheder.

Derudover viser tal fra PensionDanmark, at over halvdelen af branchens medarbejdere arbejder i de af branchens virksomheder, der har over 500 ansatte.

**Medarbejdere i gruppen 30+ bliver i højere grad i branchen**

### **2.3 Opsummering: De 'ældre' medarbejdere bliver og få af dem har en branchespecifik uddannelse**

Branchens medarbejdere er lidt yngre sammenlignet med det øvrige private erhvervsliv, men det lader ikke til, at de unge medarbejdere bliver så længe i branchen. Sandsynligheden for, at medarbejderne bliver i branchen, stiger i takt med, at de bliver ældre.

**Mange faglærte og ufaglærte i branchen**

Branchens virksomheder anvender primært ufaglært eller faglært arbejdskraft. Blandt branchens faglærte er der mange, der har en erhvervsuddannelse inden for detailhandel, kontor samt social- og sundhed. Der er også en relativt høj andel medarbejdere med en uddannelse inden for gastronomi. Endelig er der til en vis grad også medarbejdere med uddannelser inden for det tekniske og mekaniske område samt byggeriet. Der er til gengæld få medarbejdere med branchespecifikke erhvervsuddannelser, hvorfor der kan være et potentiale i at uddanne medarbejdere inden for branchens egne uddannelser.

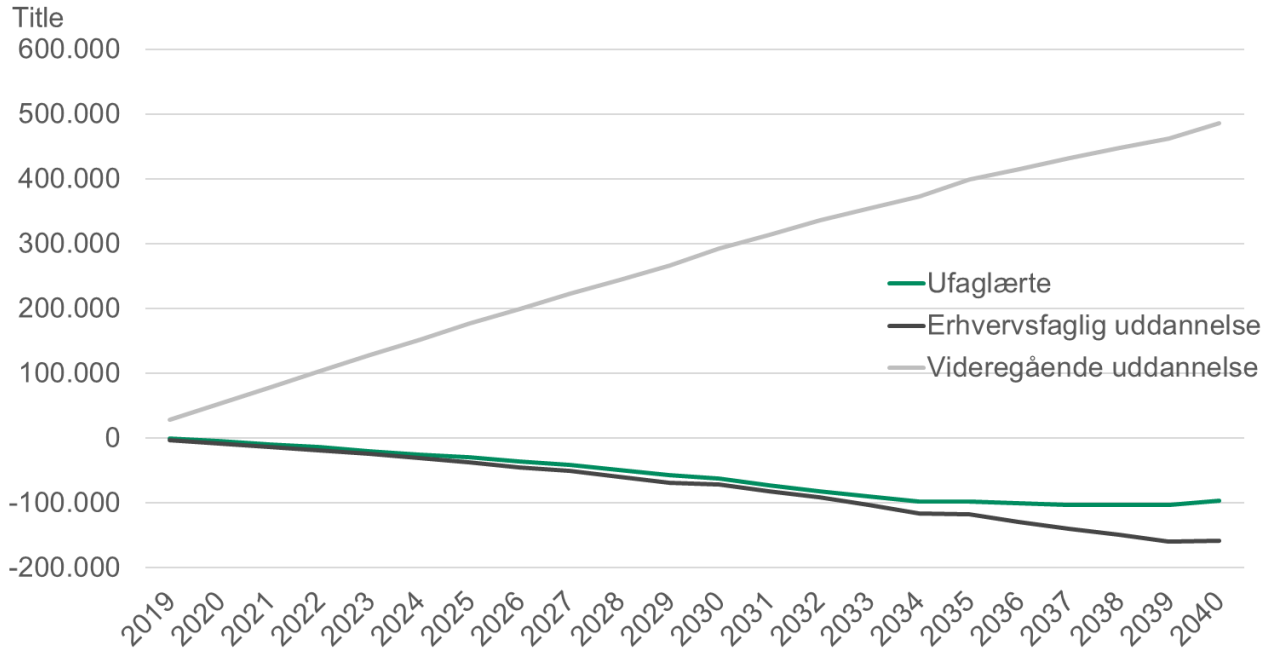
**Udsigt til færre faglærte og ufaglærte frem mod 2040**

### **3. Hvilke medarbejdere vil mangle i fremtiden?**

Ifølge DI's fremskrivning vil der være færre faglærte og ufaglærte, mens der vil være flere med en videregående uddannelse på hele det danske arbejdsmarked frem mod 2040. Derfor er der udsigt til, at de to grupper af medarbejdere, som servicebranchen primært beskæftiger, bliver mindre.

**Tabel 6: Færre ufaglærte og faglærte, flere med videregående uddannelser**

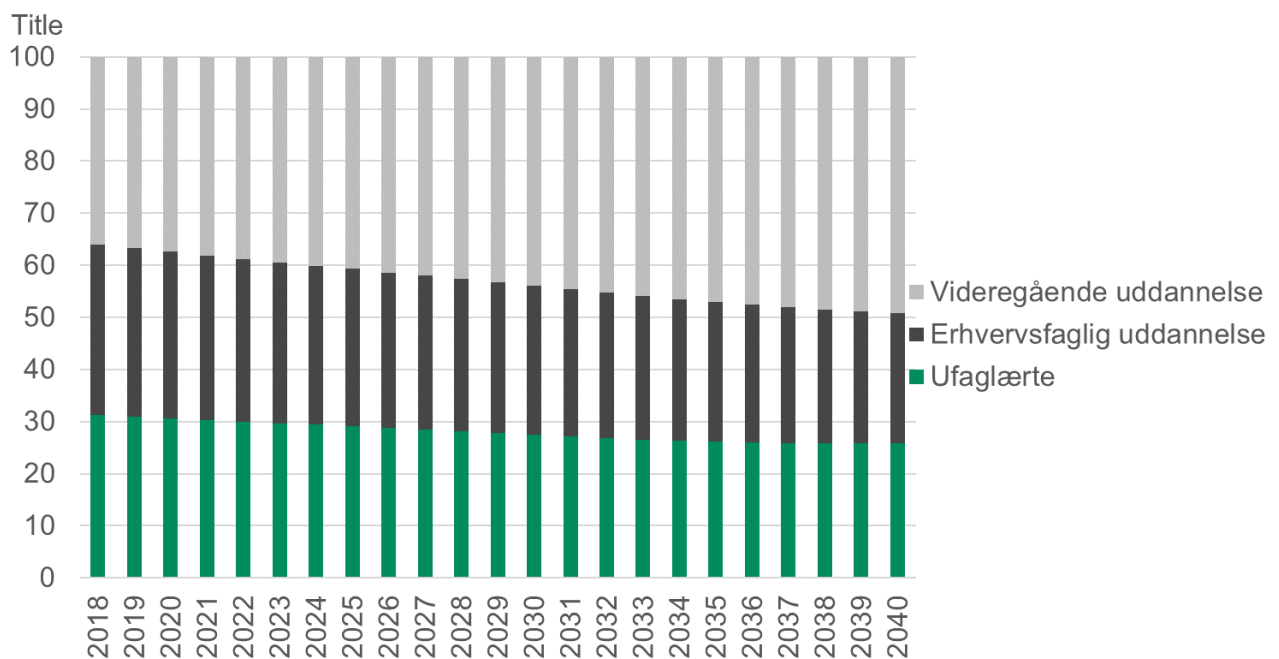
Udviklingen i arbejdsstyrken målt i forhold til 2018-niveau



Kilde: DREAM

**Tabel 7: I 2040 vil halvdelen af arbejdsstyrken have en videregående uddannelse**

Sammensætningen af arbejdsstyrken på uddannelsesniveau



Kilde: DREAM



**Misforhold mellem udbud og beskæftigelse i fremtiden**

DI offentliggjorde i 2015 en fremskrivning<sup>5</sup> af udbuddet af faglært arbejdskraft sammenholdt med en fremskrivning af den beregnede beskæftigelse i 2025. Ifølge den vil udbuddet af faglærte falde hurtigere end den forventede beskæftigelse for gruppen. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har udarbejdet en analyse med en lignende konklusion.<sup>6</sup> Det store fald i udbuddet skyldes primært, at de ældre generationer med mange faglærte går på pension, mens de yngre generationer ikke i lige så høj grad tager en erhvervsuddannelse.

**Særlig mangel på faglærte inden for de tekniske og mekaniske områder**

Det er især faglærte med en teknisk baggrund, f.eks. elektrikere og faglærte med viden om mekanik, som danske virksomheder vil komme til at mangle, hvis den nuværende udvikling med hensyn til uddannelsesmønster og beskæftigelse fortsætter.

**Servicebranchen har mange medarbejdere med tekniske uddannelser i gruppen 50+**

Som vist i tabel 2 og 3 er en del af servicebranchens faglærte medarbejdere over 40 år. I servicebranchen vil der desuden være en del medarbejdere på 50 år og derover med uddannelser inden for det tekniske område, der forlader arbejdsmarkedet inden for de kommende 10 til 15 år. Blandt medarbejdere med uddannelser inden for det tekniske område eller byggeriet, var mellem 35 og 51 pct. af branchens medarbejdere 50 år eller ældre i 2017, jf. tabel 8 på næste side.

**Det giver sandsynligvis en mangel på medarbejdere i tekniske jobfunktioner**

Tallene viser som nævnt ikke, hvorvidt disse medarbejdere bruger deres uddannelsesbaggrund i de jobfunktioner, som de udfører hos virksomhederne i servicebranchen. Det er dog sandsynligt, at flere af dem har en god teknisk forståelse, og at de 'har hænderne skruet rigtigt på'. Derfor kan der opstå mangel på medarbejdere til de tekniske jobfunktioner.

I tabel 8 på næste side ses en oversigt over andelen af beskæftigede i alderen 50+ fordelt på forskellige grupper af erhvervsuddannede i sammenligning med det øvrige private arbejdsmarked.

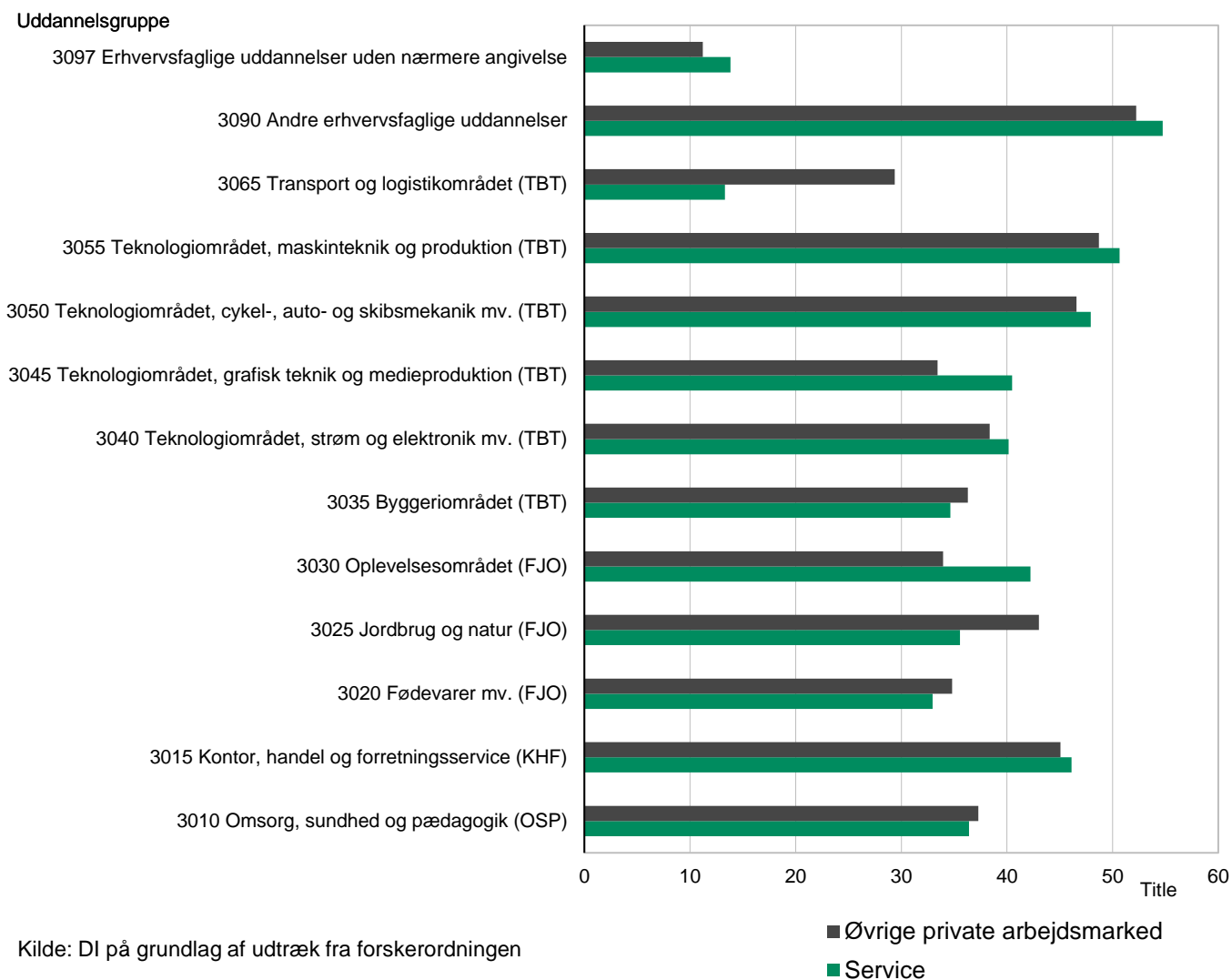
---

<sup>5</sup> *Virksomhederne vil mangle 44.000 faglærte om 10 år*, DI Indsigt, september 2015. Link: <http://publikationer.di.dk/dikataloger/559/> - Fremskrivninger er altid forbundet med stor usikkerhed, hvorfor ovenstående skal tolkes med en vis forsigtighed. Arbejdsmarkedet vil med stor sandsynlighed tilpasse sig.

<sup>6</sup> *Danmark kommer til at mangle faglærte*, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, marts 2016. Link: [https://www.ae.dk/files/dokumenter/publikation/ae\\_ubalancer.pdf](https://www.ae.dk/files/dokumenter/publikation/ae_ubalancer.pdf)

**Tabel 8: Generelt højere andel af beskæftigede over 50 år blandt erhvervsuddannede i branchen**

Andelen af beskæftigede på over 50 år i servicebranchen og det øvrige private arbejdsmarked, 2017



#### 4. Opsummering

Denne gennemgang af branchens historiske og nuværende sammensætning af medarbejdere viser, at servicebranchens virksomheder fastholder mere end hver fjerde medarbejder i alderen 30+, og at branchen både har behov for uaglærte og faglærte med en praktisk og teknisk forståelse.

Samtidig var mellem 35 og 51 pct. af branchens medarbejdere med uddannelser inden for det tekniske område eller byggeriet 50 år eller ældre i 2017.

Da færre og færre ifølge prognoserne vælger en erhvervsuddannelse i fremtiden, er der grund til at være opmærksom på at uddanne faglærte - eventuelt inden for de branchespecifikke uddannelser - så branchen ikke også i fremtiden mangler kvalificeret arbejdskraft.